

**A Lamiaceae család természetű,
évelő gyógynövényei**

**Citromfű
(*Melissa officinalis*)**

- származás: Földközi-tenger vidéke,
- **meleg-, fény- és vízigényes,**
- terjedő tövű, évelő, lágyszárú,

- **Drog:**
herba (*Melissae herba*),
levél (*Melissae folium*),
illóolaj (*Melissae aetheroleum*),

- **Hatóanyag:**
illóolaj 0,2-0,5% (citrál, citronellál, gerániol, linalool),
rozmaring- és más fenol-karbonsavak,
flavonoidok.

- **Farmakológiai hatás:**
nyugtató, külsőleg antivirális,

- **Felhasználás:**
tea, kenőcs,
fűszer.

Citromfű - termesztés (4-5 év)

- **Elővetemény:** nem igényes rá, önmaga után 4-5 évig ne,
- **Talajelőkészítés:** őszi szántás, tavaszi fogasolás v. kombinátorozás,
- **Tápanyag-utánpótlás: tápanyagigényes,**
telepítés előtt **szervestrágya** (25-30 t/ha),
termő években: **N:P:K=60: 50-60: 70-80 kg/ha**,
hajtásképződés kezdetén, első vágás után:
N=30-30 kg/ha,

- **Szaporítás**
(helybevetés)
(vontatott kelés, lassú növekedés, gyomosodás)

tőosztás (ősszel, 2-3 éves tövek)

palántanevelés

hely: fűtetlen fóliasátor
vetésidő: nov. (tél alá), márc. (fagyasztás)
sortávolság: 20-25 cm
vetésmélység: 0,5-1 cm
vetőmagmennyiség: 2-3 g/m²

- **Telepítés**

kiültetés: máj.k.- v.
tenyészterület: 50-60 cm x 30-40 cm
palántaszükséglet: 50-65 000 db/ha

- **Ápolás:** sorközművelés, (gyomirtás), öntözés,
- **Növényvédelem:** levéltetvek, kabócák, szeptóriás levélfoltosság ellen,

- **Betakarítás:** 1. év: 1x (aug.- szept.), 2. évtől 2x (jún.v.- júl.e. és aug. 1. fele), géppel v. kézzel,
- **Elsődleges feldolgozás:** szárítás 40°C, illóolaj-lepárlás,
- **Hozam:** 18-20 t/ha zöld → 3-4 t/ha herba, 1-1,2 t/ha száraz levél.

Borsosmenta (*Mentha x piperita*)

- szárm.: Anglia,
- lágyszárú évelő,
- **fény-, víz-, melegigényes** (nyugalmi időszakban hidegtűrő),

Fodormenta (*Mentha spicata* *var. crispata*)

- szárm.: D-, Ny-Európa,
- lágyszárú évelő,
- **fény-, víz-, melegigényes** (nyugalmi időszakban hidegtűrő),

- **Drog:**

herba (*Menthae piperitae herba*,
Menthae crispae herba),
levél (*Menthae piperitae folium*,
Menthae crispae folium),
illóolaj (*Menthae piperitae aetheroleum*,
Menthae crispae aetheroleum),

- **Hatóanyag:**

- illóolaj**

(*borsosmenta*: mentol, menton, piperiton, mentofurán, pinén, szabinén)
fodormenta: l-karvon, alfa-pinén, limonén),
flavonoidok,
cseranyag,
keserűanyag.

- **Farmakológiai hatás:**

emésztésjavító, enyhe görcsoldó és gyulladáscsökkentő, antiszeptikus,

- **Felhasználás:**

tea, kenőcs, ecsetelő,
élelmiszeripar (főként édesipar),
kozmetikai ipar.

Menta - termesztés (2-3 év)

- **Elővetemény:** korán lekerülő növény jó,
- **Talajelőkészítés:** középmezőszántás, ültetőágy,
- **Tápanyag-utánpótlás:** **tápanyagigényes**, telepítés előtt **szervestrágya** (25-30 t/ha), 2-3. évben **N=90-150 kg/ha** (kihajtás előtt 2/3, első vágás után 1/3)

- **Telepítés:** okt., **sztóló**, 50-60 cm sortáv, (máshol dugványról a mentarozsda ellen)
- **Ápolás:** **öntözés**, gyomirtás, őszi középmező **leszántás**,
- **Növényvédelem:** **mentarozsda**, levéltetvek, takácsatkák ellen,
- **Betakarítás:**
illóolaj-kinyerésre:
1. vágás: főhajtások teljes virágzásban,
2. vágás: szept.v.- okt.e.,

herba előállítására:

1. vágás: 40-70 cm magas állomány, első bimbók megjelentek,
2-3. vágás: ha az állomány ismét elérte a fenti állapotot,

levéldrog előállítására:

kézzel, vágás után azonnal fosztás,

- **Hozam:**
2,5-4 t/ha herba,
1,5-2 t/ha levél,
30-60 kg/ha illóolaj.

Izsóp (*Hyssopus officinalis*)

- szárm.: Kisázsia, Földközi-tenger vidéke,
- évelő félcserje,
- melegigényes, **szárazságtűrő**,

Drog:

herba (*Hyssopi herba*),
illóolaj (*Hyssopi aetheroleum*),

Hatóanyag:

illóolaj (pinokamfon, alfa-, béta-pinén, kamfén),
flavonoidok,
cseranyag,
keserűanyag,
gyanta.

- **Farmakológiai hatás:**
enyhe görcsoldó, köptető, gyulladásgátló,
- **Felhasználás:**
teakeverékekben (köhögéscsillapító, asztmára),
fűszer,
kozmetikai ipar.

Izóp - termesztés (4-6 év)

- **Elővetemény:** gabonafélék, kukorica; önmaga után 4-5 évig ne,
- **Tápanyag-utánpótlás:** gyenge talajokon telepítés előtt **szervestrágya** (25-30 t/ha) vagy N:P:K=40-50: 60-80: 60-70 kg/ha, később 60-90 kg/ha N,
- **Talajelőkészítés:** őszi mélyszántás, tavaszi fogasolás v. kombinátorozás,

- **Szaporítás:** helybevetés

Vetésidő: márc. k. – ápr. e.

Sortávolság: 50-70 cm

Vetésmélység: 1-2 cm

Vetőmagmennyiség: 3-5 kg/ha

- **Ápolás:** mechanikai sorközművelés, gyomirtás,
- **Növényvédelem:** lisztharmat, tripszek ellen,
- **Betakarítás:** 1. év: 1x (aug.- szept.), 2. évtől 2x (jún.v.- júl.e. és aug. 1. fele), géppel v. kézzel,
- **Elsődleges feldolgozás:** szárítás 40°C, illóolaj-lepárlás,
- **Hozam:** 18-20 t/ha zöld → 3-4 t/ha herba, 1-1,2 t/ha száraz levél.

Pemetefű (*Marrubium vulgare*)

- **szárm.:** Közép-Ázsia, Földközi-tenger vidéke,
- **fény-, melegigényes, szárazságtűrő,**

- **Drog:** herba (*Marrubii herba*),

- **Hatóanyag:** keserűanyag (0,3-1%), **cseranyag** (6-7%), **nyálkaanyag** (5-6%), illóolaj (0,02-0,05%).

- **Farmakológiai hatás:** köptető, epehajtó,

- **Felhasználás:** légúti hurutos megbetegedéseknél (tea, gyógycukorka), epeelválasztás serkentésére.